

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan 1e fase Stadionpark Rotterdam

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

6 mei 2010 / rapportnummer 2397-27

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Rotterdam heeft het voornemen om het gebied Stadionpark te herontwikkelen. Aan de orde hier is de eerstvolgende stap in het planproces: het bestemmingsplan Stadionpark Fase 1. Hiervoor wordt een besluit-m.e.r. procedure gevolgd.

De Commissie voor de m.e.r.¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- de relatie met het deel van het Stadionpark dat buiten het bestemmingsplan Stadionpark 1^e fase valt;
- de fasering van en de onzekerheid over de ontwikkeling van het openbaar vervoer alsmede het parkeeraanbod voor het voornemen;
- de verkeerseffecten en de afgeleide milieueffecten daarvan zoals luchtkwaliteit en geluid van de verschillende scenario's en varianten, zowel bij reguliere werkdagen als bij voetbalwedstrijden en andere evenementen;
- de leefbaarheid in het gebied zowel bij reguliere werkdagen als bij voetbalwedstrijden en andere evenementen;
- waterveiligheid bij de buitendijkse ontwikkelingen;
- een heldere samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2. ACHTERGROND EN DOEL

2.1 Achtergrond

De gemeente Rotterdam heeft het voornemen om het gebied Stadionpark te herontwikkelen. In het gebied komen een nieuw stadion, een 400 meter kunstijsbaan, bedrijven, kantoren, onderwijsinstellingen, winkels en woningen en worden het bestaande sportcomplex Varkenoord en het Park de Twee Heuvels aangepakt en opgeknapt.

Ten behoeve van de herontwikkeling van het Stadionpark zijn een plan-MER en een structuurvisie opgesteld. In het plan-MER voor de structuurvisie voor het Stadionpark zijn de milieueffecten van verschillende alternatieven in kaart gebracht en zijn de alternatieven op hun milieueffecten beoordeeld. In de structuurvisie heeft de gemeente een keuze gemaakt uit verschillende alterna-

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

tieve gebiedsindelingen/ontwikkelingen. De structuurvisie concludeert verder dat er voldoende milieuruimte is voor de plannen, maar dat de finale toetsing pas kan plaatsvinden bij het opstellen van de bestemmingsplannen. In het plan-MER zijn daartoe aanbevelingen gedaan voor verdere uitwerking.

Het overgrote deel van het Stadionpark wordt opgenomen in het bestemmingsplan Stadionpark Fase 1. Slechts het voormalig rangeerterrein ten westen van het spoor, het gebied ten noorden van de Marathonweg en het oostelijk deel van het bedrijventerrein Stadionweg e.o. vallen er buiten, omdat de ontwikkeling hiervan niet in de komende 10 jaar is voorzien.

2.2 Beleid en doelen

In de startnotitie worden de aanleiding, het doel en het relevante beleidskader van het voornemen duidelijk aangegeven. Neem dit over in het MER. Voeg aan het beleidskader rivierkundige beoordeling door Rijkswaterstaat toe. Houd rekening met het Deltaprogramma Rijnmond Drechtsteden.

De belangrijkste aspecten bij de beoogde ontwikkeling van dit grootstedelijk gebied met zijn uiteenlopende functies zijn naar het oordeel van de Commissie vooral mobiliteit en verkeerseffecten, leefbaarheid, waterveiligheid en de structuur binnendijks groen en het water. Op deze onderwerpen zou het MER zich naar het oordeel van de Commissie in het bijzonder moeten richten.

Beschrijf de beleidsdoelstellingen die richting geven aan de herontwikkeling van het Stadionpark. Formuleer doelstellingen, ontwerpuitgangspunten en randvoorwaarden op het gebied van mobiliteit, wonen, werken, recreatie en leefbaarheid² zo concreet dat de voorgenomen activiteit en alternatieven hieraan kunnen worden getoetst.

Beschrijf de wettelijke normen en streefwaarden die de harde (milieu)-randvoorwaarden vormen voor het voornemen. Besteed daarbij nadrukkelijk aandacht aan luchtkwaliteit, geluid, externe veiligheid en water.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Alternatieven

In de startnotitie zijn twee alternatieven opgenomen: het voorkeursalternatief uit de structuurvisie en het meest milieuvriendelijk alternatief.

Tevens is in de startnotitie een aanzet gedaan voor het uitwerken van varianten. Twee elementen waarop valt te variëren worden daarbij genoemd: het mobiliteitssysteem en de inrichting van de sportcampus. Betrek bij het mobiliteitssysteem nadrukkelijk vervoer over water³. Onderzoek daarnaast in het MER of ook op andere elementen kan worden gevarieerd. Te denken valt daar-

² Leefbaarheid heeft primair betrekking op de bewoners en vaste bezoekers van het gebied en betreft de (milieu)kwaliteit van het verblijven (zoals geluid-, stank- en andere overlast) binnen- en buitenshuis en de kwaliteit van de omgeving zelf (architectuur, levendigheid, groen en water). In feite worden in dit MER de afzonderlijke componenten van de milieukwaliteit die de leefbaarheid mede bepalen al gemeten, maar bij leefbaarheid gaat het om de som der delen meer dan louter het voldoen aan de normen.

³ In de zienswijze van deelgemeente IJsselmonde wordt er in dit verband op gewezen dat rekening moet worden gehouden met voldoende steigercapaciteit aan de Veranda.

bij aan het programma, de vorm en de locatie van de woningbouw, en aan duurzaamheid op de kansrijke thema's 'energie en groenblauwe structuur'.

3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

In de startnotitie is aangegeven hoe vanuit de milieubeoordeling van de basisvarianten en toevoeging van op duurzaamheid gerichte extra's op het gebied van mobiliteit, energie en water een maatregelenpakket voor de meest milieuvriendelijke variant wordt geleverd. Betrek in de beoordeling van het maatregelenpakket ook de onderlinge samenhang van de maatregelen.

3.3 Omgaan met ambities voor het woon- en leefklimaat

In de startnotitie wordt uitgegaan van verschillende alternatieven en varianten en worden aldus de milieueffecten bepaald. Uit de structuurvisie en startnotitie blijkt dat de gemeente groot belang hecht aan een hoogwaardig (stedelijk) woon- en leefklimaat. De Commissie geeft daarom in overweging het maatregelenpakket in het MER ook andersom te benaderen door deze ambities expliciet als uitgangspunt te nemen voor de ontwikkeling. Stel bijvoorbeeld concrete doelstellingen en randvoorwaarden vast met betrekking tot het maximaal aandeel autoverkeer in de modal-split of de gewenste maximale geluidniveaus. Onderzoek en ontwerp vervolgens wat nodig is om die modal-split te halen of binnen de geluidrichtwaarden voor de gewenste hoogwaardige leefomgeving te blijven. Dit kan consequenties hebben voor de ontsluitingsstructuur, situering en vormgeving van woongebouwen. De uitkomst van deze aanpak voor een optimaal woon- en leefklimaat kan vervolgens als bouwsteen in het MMA worden gebruikt⁴.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van de ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

4. **BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN**

4.1 Algemeen

Geef voor de verschillende milieuaspecten aan wat het te hanteren studiegebied is.

De startnotitie bevat een aanzet tot een beoordelingskader. Werk in het MER de toetsingscriteria voor deze effectbeschrijving verder uit. Beschrijf in het

⁴ Een dergelijke benadering van het woonklimaat in relatie tot onder meer de verkeersstructuur sluit ook aan op de zienswijze van deelgemeente IJsselmonde.

MER de effecten die randvoorwaarden stellen aan het voornemen en die onderscheidend zijn voor de alternatieven zo veel mogelijk kwantitatief.

Geef ook aan:

- in hoeverre de verdere ontwikkeling van het Stadionpark Fase 1 bepalend zal zijn voor de keuzemogelijkheden voor het deelgebied van het Stadionpark buiten de eerste fase⁵;
- in hoeverre het programma van dat deelgebied medebepalend is voor de eerste fase;
- wat de milieugevolgen zijn bij de tijdelijke situaties die ontstaan door de gefaseerde realisering. Geef aan of en in hoeverre deze effecten een rol spelen bij de volgorde in de fasering.

Maak bij de milieueffecten onderscheid tussen aanleg- en gebruiksfase⁶.

4.2 Woon- en leefmilieu

4.2.1 Verkeer en vervoer

In de startnotitie wordt mobiliteit genoemd als een element waarop kan worden gevarieerd. Onderzoek de varianten voor zowel de reguliere als de voetbal- en evenementendagen.

Betrek bij de mobiliteit in ieder geval:

- de fasering en de onzekerheid ten aanzien van de ontwikkeling van het openbaar vervoer;
- de aanleg van de parkeerplaatsen (aantal, ligging en wijze van regulering) en de daarmee samenhangende mogelijke vraag naar ondersteunend groepsvervoer en de mogelijke effecten voor de omliggende wijken⁷;
- hoe de bereikbaarheid en de interne ontsluiting van het gebied zich verhouden tot de leefbaarheid in het algemeen^{8,9} en tot de openbare orde¹⁰ bij voetbalwedstrijden¹¹ in het bijzonder. Maak de rol duidelijk van het langzaam verkeer daarbij. Betrek de relatie met de openbare ruimte.

4.2.2 Lucht

Vergelijking van alternatieven

Om de alternatieven en varianten onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM10 en PM2,5) en NO2 te beschrijven, ook onder de grenswaarden. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007 (eenvoudiger berekeningen

⁵ Dit punt wordt ook door deelgemeente IJsselmonde genoemd in haar zienswijzen.

⁶ Deelgemeente IJsselmonde vraagt in haar zienswijzen de mogelijkheden voor toekomstig beheer bij de ontwikkeling van het Stadionpark te betrekken.

⁷ Deelgemeente Feijenoord vraagt in haar zienswijzen nader onderzoek naar de mogelijke invloed van verkeer en parkeren van het voornemen binnen haar deelgemeentegrenzen, met name voor de wijken Vreewijk, Hillesluis, en Kop van Zuid.

⁸ Deelgemeente IJsselmonde wijst in haar zienswijze op het dilemma van de uitbreiding van de wegeninfrastructuur en het terugdringen van de automobilititeit. In dat verband noemt de DCMR ook de noodzaak van het verbeteren van het openbaar vervoer.

⁹ Advocatenkantoor Visser Silfhout vraagt aandacht voor de bereikbaarheid van de winkels en bedrijven van meerdere van haar cliënten.

¹⁰ Voor Stadionpark is er een werkgroep Veiligheidsrapportage waarin met name openbare orde en veiligheid onderwerp zijn.

¹¹ Dit is een punt waar ook de deelgemeente IJsselmonde aandacht voor vraagt.

volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.) Presenteer de resultaten van de berekeningen middels verschilcontourenkaarten (of op andere wijze zodanig dat het verschil in effecten duidelijk wordt) en geef de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.

Toetsing aan wettelijke eisen

Indien het project zich als 'niet in betekenende mate' kwalificeert, dient aanmerkelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentraties PM10 en NO2 minder dan 3 % bedraagt. Maak in dat geval duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in de AMvB niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen).

4.2.3 Geluid

Beschrijf de geluidbelasting vanwege de verschillende bronnen afzonderlijk en gecumuleerd, ook onder de grenswaarden. Breng het relevante geluidbelaste oppervlak, gevels en het aantal geluidgehinderden in beeld. Geef in het MER aan waar niet aan de wettelijke voorkeurswaarden. Breng de effectiviteit van eventuele mitigerende maatregelen in beeld.

4.2.4 Externe veiligheid

Beschrijf de mogelijke effecten op plaatsgebonden en groepsrisico van de verschillende bronnen zoals benoemd in de aanzet tot het beoordelingskader in de startnotitie¹². Houd rekening met de locatie van de bebouwing en andere mogelijke barrières, de vorm en indeling van gebouwen. Ga in het MER in op de zelfredzaamheid van de gebruikers van de gebouwen en de bereikbaarheid voor hulpdiensten van de locaties waar een toename van het groepsrisico optreedt.

4.3 Water

Besteed in het kader van de watertoets in kwantitatieve zin aandacht aan de gevolgen van de toename van verhard oppervlakte, de wijze van afvalwaterbehandeling en de effecten op de grondwaterstromingen.

De wateropgave zal deels moeten worden gezocht in de alternatieve waterberging. De Commissie geeft in verband met de klimaatbeheersing en de kwaliteit van het water in het plangebied in overweging de oplossing voor de wateropgave zo veel als mogelijk in open water te zoeken¹³.

¹² Rijkswaterstaat wijst er in zijn zienswijze op dat in de Aanzet tot beoordelingskader in paragraaf 4 van de Startnotitie transport gevaarlijke stoffen over de weg niet wordt genoemd. In het plan-MER is daar naar gekeken en geconstateerd dat de oriënterende waarde van het groepsrisico niet wordt overschreden en dat het voornemen niet of nauwelijks leidt tot een toename ervan. Rijkswaterstaat vraagt bij de verdere uitwerking van het MER gebruik te maken van de nieuwe gegevens op grond van het *Besluit tot wijziging van de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen gelet op de voorgenomen invoering van het Basisnet* van 1-12010. De Commissie onderschrijft dit mede in het licht van het feit dat het plangebied, vanwege het Eiland van Brieneoord zich tot (onder) de A16 uitstrekt.

¹³ Het Zuid-Hollands Landschap geeft aan in haar zienswijze dat zij de keuze van de gemeente voor een robuust watersysteem ondersteunt.

4.4 Waterkering en Rivierkunde

waterkering

Breng in beeld of de ontwikkelingen in het plangebied eventuele toekomstige maatregelen aan de primaire waterkering bemoeilijken of zelfs onmogelijk maken.

rivierkunde

Het nieuwe stadion komt buitendijks te liggen. Geef in het MER aan hoeveel waterbergend vermogen in de rivier verloren gaat door het voornemen en hoe dit wordt gecompenseerd voor zover van toepassing. Geef ook aan tot welke verhoging van de waterstand in de gebieden met een stroomvoerend regiem het voornemen leidt.

waterveiligheid

Breng in beeld op welke manier het risico van schade en gevaar door overstroming van het buitendijks gebied wordt beperkt? Denk hierbij met name ook aan stormomstandigheden. Neem daarbij de stijgende waterstanden door klimaatverandering (zeespiegelstijging en hogere rivierafvoeren) als uitgangspunt en bepaal de effecten over een tijdhorizon die past bij de levensduur van de voorgenomen stedelijke ontwikkeling (2050 en 2100).

4.5 Natuur

Flora en Fauna

Onderzoek in het MER welke beschermde soorten in het plangebied (of buiten het plangebied voor zover het voornemen daar effect op kan hebben) kunnen worden aangetroffen. Geef aan welke maatregelen kunnen worden getroffen om nadelige effecten van het voornemen op de flora en fauna te voorkomen. Betrek daarbij in ieder geval de mogelijkheden om de lichtuitstraling van het nieuwe stadion zo veel mogelijk te beperken. Beschrijf voor welke soorten een ontheffing in het kader van de Ff-wet noodzakelijk is en of deze kan worden verkregen. Beschrijf ook welke (nieuwe) flora- en faunasoorten bevoordeeld kunnen worden door het plan (de zg. stadsnatuur) en welke maatregelen daartoe getroffen zullen worden.

Structuren en leefgebied

In de structuurvisie worden mogelijke versterking van de structuur van binnendijks groen en water en ecologie benoemd. Maak in het MER duidelijk wat de ambitie en concrete doelstellingen zijn voor de stadsnatuur.

Ecologische hoofdstructuur

Onderzoek in het MER of het voornemen leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Nieuwe Maas, die onderdeel is van de EHS¹⁴.

¹⁴ Het Zuid-Hollands Landschap geeft in haar zienswijze aan dat het Eiland van Brienoord onderdeel zou uitmaken van de EHS en vraagt om toepassing van de beschermingsregels die hier bij passen.

4.6 Cultuurhistorie

In het plan-MER is een archeologische verwachtingskaart opgenomen, gebaseerd op de Archeologische Waarden- en Beleidskaart van Rotterdam (2005). Betrek deze verwachtingen bij de concrete planvorming en geef aan in hoeverre deze een rol spelen bij het maken van keuzes van de gebiedsontwikkeling.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders Rotterdam

Bevoegd gezag: Gemeenteraad Rotterdam

Besluit: herziening bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1 en D11.2

Activiteit: herontwikkeling van het gebied Stadionpark

Bijzonderheden: Het Stadionpark is als 'stadsproject' m.e.r.-beoordelingsplichtig. De gemeente Rotterdam heeft afgezien van zo'n beoordeling vooraf en heeft er vrijwillig voor gekozen om alle ontwikkelingen in het plangebied in hun onderlinge samenhang in de project-m.e.r. mee te nemen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 24 februari 2010

ter inzage legging startnotitie: 26 februari 2010 tot en met 8 april 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 23 februari 2010

richtlijnenadvies uitgebracht: 6 mei 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. L.D. Boom

mr. V.J. van den Broek (werkgroepsecretaris)

ing. R.P.M. Jansen

ir. W.H.A.M. Keijsers

ing. B. Peters

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie en relevante omstandigheden legt de Commissie in de meeste gevallen een locatiebezoek af.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie project-MER en Bestemmingsplan Fase 1 Stadionpark
- Plan-MER Stadionpark + aanvulling
- Structuurvisie Stadionpark

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Stichting Het Zuid-Hollands Landschap, Rotterdam
2. TenneT TSO B.V., Arnhem
3. Deelgemeente IJsselmonde, Rotterdam
4. Rijkswaterstaat Zuid-Holland, Rotterdam
5. Visser Silfhout advocaten namens Kwantum Nederland B.V., Tilburg
6. Dyckerhoff Basal Nederland B.V., Nieuwegein
7. Visser Silfhout advocaten namens Carpet-Land B.V., Amsterdam
8. Visser Silfhout advocaten namens Jysk B.V., Amsterdam
9. Deelgemeente Feijenoord, Rotterdam

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Bestemmingsplan 1e fase Stadionpark Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft het voornemen om het gebied Stadionpark te herontwikkelen. Hiervoor wordt het bestemmingsplan Stadionpark Fase 1 opgesteld. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan wordt een milieueffectrapport opgesteld.

ISBN: 978-90-421-3012-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

